

[Lennart Larson]

priser på rør eller andre ting. Brugt på denne måde bliver begrebet samfundsøkonomi i allerhøjeste grad devalueret, og vi har hørt næsten til trivialitet i dag om samfundsøkonomiske hensyn. Men det er vor opfattelse, at ministeren bruger forfejlede samfundsøkonomiske forudsætninger som grundlag for varmeplanlægningen. Jeg forstod også på ordførerne, at man gerne ville have at vide, hvad det nu egentlig er der er det samfundsøkonomiske grundlag.

De to forhold, der bør gives højest prioritet i samfundsøkonomiske vurderinger, er for det første brændselsbesparelse, som giver direkte positiv indflydelse på valuta- og betalingsbalancen, og for det andet er det beskæftigelsesmæssige konsekvenser, altså bekæmpelse af arbejdsløsheden.

Energiministerens administration af loven har betydning for beskæftigelsen, men betydningen har mange steder været negativ. Det kan konstateres, at ministeren allerede har sat arbejde i stå til skade for beskæftigelsen og over for kommuner og i offentligheden har tilkendegivet sin tvivl om værdien af den erfaring, der er opbygget gennem en lang årrække, og som jo netop har medført, at Danmark på energiområdet fremstår som eksempel til efterfølgelse.

Man kan heller ikke, som ministeren gør det, se helt bort fra forbrugerøkonomien, som også hænger sammen med samfundsøkonomien. Eller hvad mener ministeren om den samfundsmæssige betydning af at kunne tilbyde industrien naturgas som erstatning for den olie, som en lang række virksomheder er tvunget til at bruge af hensyn til produktionen?

Jeg peger altså her på fire meget væsentlige forudsætninger, der burde indgå som de primære i den samfundsøkonomiske betragtning. Omsat til daglig praktisk planlægning er det desværre ikke usædvanligt, at kraftvarmeprojekter med en brændselsbesparelse på 50 pct. og en beskæftigelse på 300 pct. i forhold til et tilsvarende naturgasprojekt bliver bagatelliseret.

Det er beskæmmende for det danske samfund, og det er utåleligt for vore teknikere og lokale beslutningstagere, at disse velfunderede tekniske oplæg og argumenter på denne måde bliver fejlet af bordet.

Det bliver meget værre, når man som resultat kan se og forvente, at en masse vigtigt

arbejde bliver bremset eller sat helt i stå til trods for, at der i mange kommuner ligger sektorplaner, detaljerede anlægsbudgetter og driftsbudgetter for helt op til 10 år.

Ministeren har altså kørt sit eget løb på trods af de forpligtelser, som venstre var med til at pålægge ham ved behandlingen af lovforslaget, og på trods af de diskussioner, der siden har været ført i folketinget og i folketingets energipolitiske udvalg.

Jeg ved, der har været ført en lang række diskussioner, og vi har fulgt meget med i debatten, men det er væsentligt, at disse samfundsmæssige forudsætninger er vurderet på det rigtige grundlag, og brændselsbesparelser og en stor beskæftigelsesgrad ligger til grund for den forudsætning, som man skal beregne sine projekter efter.

Sandheden er, at de projekter og det grundlag, som man sender ud til kommunerne, og som de bliver pålagt at beregne deres forudsætninger på, er de forudsætninger, som ministeren pålægger dem: de skal regne med den vægtandel. Der betyder beskæftigelse og brændselsbesparelser alt, alt for lidt. Jeg har nærmest på fornemmelsen, at når ministeren laver disse forudsætninger, forsøger han på at overbevise befolkningen om, at jorden er flad, fordi han tror, den er flad. Hr. minister, jorden er rund.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en lovgivning vedrørende Dansk Olie & Naturgas A/S (D.O.N.G. A/S)

[Af Annelise Gotfredsen (KF), Arne Christensen (V), Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 11. Fremsat 21/1 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg vil gerne allerførst fastslå, at selskabet D.O.N.G. og dets virksomhed ud fra en samlet betragtning er parlamentarisk bundet og kontrolleret i samme omfang som andre egentlige statsvirksomheder. Det er en misforståelse at gå ud fra det modsatte.

D.O.N.G.s aktiviteter hviler på beslutninger truffet her i folketinget. Aktiviteterne er på et par områder koncessionsstyret; det drejer sig selvfølgelig særlig om naturgasforsyningen og den geotermiske efterforskning og produktion, idet firmaet i begge tilfælde har eneretsbevilling, i konsekvens af hvilket der er tale om et egentligt tilsyn på samme måde som for andre, der har bevilling.

Jeg vil yderligere nævne, at naturgasprojektet med dette aktieselskab som det udførende redskab er besluttet direkte i en lovgivning, der fastlægger D.O.N.G.s rolle. Det samme er tilfældet, når vi ser på den statslige oliehandel, hvor der blev lovgivet så sent som for et år siden. På samme måde med hensyn til anlæg og drift af en olierørledning. Der er det også direkte i lovteksten fastslået, at det er D.O.N.G. eller et datterselskab.

Der er altså ikke tale om vagt definerede, ulovbestemte områder, hvor firmaet bare gør, hvad der passer firmaet, uden nogen nærmere afklaring i folketinget.

De midler, der er tilført selskabet, er øremærket til de forskellige aktiviteter, der har været specificeret, og jeg påser, at anvendelsen sker i overensstemmelse hermed.

Selskabets formålsparagraf er udformet sådan og har været det hele tiden. Den er der sådan set ingen ændringer i. Den indeholder også muligheden for, at det kan udvikle sig til et egentligt olieselskab omfattende også engagement i raffinaderi, distribution og efterforskning; det forhold er altså heller ikke nyt, at der potentielt i firmaet ligger sådanne aktiviteter som mulige, men hvis der skal tilføres nye midler, vil man som al-

tid skulle gennem en bevillingsprocedure til de formål, i det omfang optjeningen i dag ikke kan bære firmaet på kommercielt normale vilkår i sådanne aktiviteter.

Specielt om engagement i olie- og gasefterforskning, som jo er noget af det, der har været drøftet i offentligheden, vil jeg sige, at det forholder sig sådan for D.O.N.G., at selskabet fuldstændig på lige fod med andre skal søge om at være med, når der tildeles nye bevillinger. Det vil også sige, at folketinget for D.O.N.G. ligesom for andre, der skal have bevilling, kommer til at tage stilling hver eneste gang, ved hver eneste blok, hvor D.O.N.G. måtte gå med i et konsortium.

Det vil også sige, at omfanget og rækkevidden af den fremtidige aktivitet på disse områder vil være noget, man kommer til at tage stilling til successivt. Men for at kunne bringe sig i stand til at være en troværdig ansøger er det nødvendigt at D.O.N.G. får midler til at købe seismik. Det er nemlig ikke sådan, at D.O.N.G. har en særstilling og får adgang til den seismik, staten nu får derved, at der er selskaber, der skyder seismik ind på dansk område og sælger den til andre. Det er ikke noget, der er tilgængeligt for D.O.N.G. umiddelbart; de må købe det ligesom andre, og det har man selvfølgelig brug for midler til. Det vil jeg bebude at jeg vil forsøge at gå til finansudvalget om.

Den parlamentariske kontrol med selve organisationen og dens forretningsførelse er, hvad man karakteriserer som en toleddet proces, som for det første består i mit politiske og retlige ansvar over for folketinget og for det andet består i de styringsmuligheder, jeg har som eneaktionær i selskabet.

Jeg er som minister retligt og politisk ansvarlig over for folketinget med hensyn til at sikre, at folketingets intentioner efterleves af selskabet, og jeg har altså de muligheder, jeg har brug for, og den adgang, jeg har brug for, til at øve afgørende indflydelse på selskabets efterlevelse af disse intentioner fra folketinget i kraft af stillingen som eneaktionær. Det er altså en forkert karakteristik, hvis man mener, at der er et ledelsesmæssigt slør, som svækker det parlamentariske ansvar.

Forslagets bemærkninger og fremsættelses-talens formuleringer gør det nødvendigt at erindre om, at D.O.N.G. rent faktisk er omfattet af rigsrevisionens kontrol. Der tales fra

[Energiministeren]

tid til anden ting om D.O.N.G., som om de penge, der tilføres virksomheden, er nogle, man kan vinke farvel til, for der er ingen kontrol. Men realiteten er altså, at rigsrevisionen også reviderer det firma.

Jeg må derfor erklære mig uforstående over for påstanden om, at store statslige midler administreres uden om den sædvanlige politiske kontrol, ligesom jeg må tage afstand fra udtalelsen om, at D.O.N.G. har udviklet sig uden nogen fast målsætning.

Jeg finder det symptomatisk for forslaget, at der ikke på noget punkt er begrundelser med egentlige konkrete eksempler. Derimod er der nogle teoretiske vildfarelser om de styringsmuligheder, der ligger i bevillingssystemet, og om en selskabsretlig struktur, der skulle pålægge bestyrelsesmedlemmerne alene at følge deres personlige overbevisning om driften. Jeg mener – for at sige det mere ligeud – at det er nogle meget rodede betragtninger, der er i de formuleringer, der er anvendt i bemærkningerne til forslaget.

Med hensyn til styringsmulighederne kan jeg sige, at man allerede ved vedtagelsen af lov om naturgasforsyning, der hjemler bevillingen, forudsatte, at den til sin tid kunne gives til det samtidig med lovens vedtagelse stiftede transmissionsselskab, ligesom loven åbnede adgang til at indsætte alle saglige vilkår i bevillingen, der i 1979 blev godkendt af folketinget i forbindelse med udstedelsen af den til D.O.N.G., og jeg mener på tilsvarende måde, at bevillingen til geotermisk forskning og udvinding i lige så høj grad åbner adgang til at regulere virksomheden.

Med hensyn til mulighederne for som eneaktionær at øve indflydelse på selskabet må jeg imødegå den opfattelse, at jeg er afskåret fra løbende at kontrollere og påvirke selskabets drift. Det er allerede for længe siden fastslået, at den ansvarlige minister er berettiget til at instruere sine embedsmænd i bestyrelsen, og jeg kan sammenfattende udtale, at der i den forvaltningsretlige teori synes at herske enighed om, at den parlamentariske kontrol over offentlig virksomhed ikke svækkes ved at lade den udføre af statsejede aktieselskaber. Jeg vil gerne uddybe disse juridiske betragtninger og referencer til den forvaltningsretlige litteratur over for udvalget efterfølgende.

Jeg må opfordre forslagsstillerne til at klargøre deres hensigter med beslutningsfor-

slaget, hvori det hedder, at D.O.N.G. skal underkastes samme parlamentariske kontrol som andre statsforetagender. Kontrollen med D.O.N.G. er måske anderledes end den, der kendes fra statsvirksomheder som P&T og DSB, men ikke mindre. Anderledes, men ikke mindre. Når kontrollen med D.O.N.G. er anderledes, ligger det i og for sig i sagens natur. Det ligger i, at man har valgt aktieselskabsformen som den organisatoriske ramme for virksomheden. Denne organisationsform må fortsat betragtes som mest velegnet, da selskabets aktiviteter er af en sådan karakter, at kommerciel handlefrihed, fleksibilitet og en vis grad af fortrolighed er nødvendige forudsætninger for, at selskabet kan fungere effektivt i overensstemmelse med sit formål.

Jeg mener, at de hidtidige erfaringer med D.O.N.G. og virksomhedens måde at køre på har vist, at selskabsformen er den rigtige. Jeg skal erindre om, at vi gentagne gange i folketinget har haft diskussioner om dette. Der var i efteråret 1980 en grundig diskussion om det, og da kunne jeg konstatere, at der var bred enighed i folketinget om, at selskabsformen var hensigtsmæssig og nødvendig til løsning af de opgaver, der her var tale om.

Det fungerer forretningsmæssigt og effektivt, og der er ingen uklarhed om ansvarsfordelingen.

Jeg må derfor afvise beslutningsforslaget i den foreliggende form, men jeg er åben over for at drøfte forskellige muligheder for yderligere at lette eller udbygge den parlamentariske kontrol i erkendelse af den dynamik, som præger selskabets udvikling, og som kan gøre det rigtigt – fordi det er nye områder – at der er løbende diskussion om det, der foregår.

Jeg har tidligere peget på, at man gennem et repræsentantskab kan få et redskab, der inden for de strukturelle rammer, som aktieselskabsloven opererer med, vil kunne formidle en sådan nærmere kommunikation og mulighed for øget indseende. Man kan endvidere forestille sig en løbende information til folketinget om selskabets virksomhed og planer, f.eks. i form af periodiske rapporteringer til folketinget. Jeg er naturligvis rede til at drøfte i udvalget, hvordan man i givet fald kan gøre dette.

Søren Hansen (S):

[Søren Hansen]

Socialdemokratiets vurdering af forslaget adskiller sig på afgørende punkter fra forslagsstillernes.

Læser man forslaget, får man nærmest fornemmelsen af, at der ingen eller i det mindste næsten ingen parlamentarisk kontrol er med D.O.N.G. og D.O.N.G.s virksomhed. Men som ministeren næsten i detaljer har gennemgået, er der ikke tale om, at forholdene er, som de er beskrevet. På en række områder – naturgasforsyning, statsligt olierør, statslig oliehandel osv. – har vi oven i købet en lovgivning gennemført af et stort flertal her i salen, som på en række områder giver huset en overmåde stor indseende med den virksomhed, D.O.N.G. står for.

På grundlag af denne vurdering – og dér er vi altså enige i de bemærkninger, ministeren har gjort – finder vi det ikke rimeligt, at man yderligere indskrænker mulighederne. Det ville der jo være tale om ved at gennemføre en egentlig lovgivning på dette felt.

Tilsvarende kunne man sige om kapitalgrundlaget, der er tilvejebragt ved finansudvalgsbeslutningerne fra 1972 og frem til 1980. De er på meget præcis måde bundet til de formål, som er angivet ved bevillingerne, og de afkast, der på anden måde måtte komme fra disse bevillinger, er på samme måde ganske stramt bundet op.

Det er klart, som ministeren også kom ind på, at selve organisationen og forretningsførelsen med den selskabsform, der er valgt her, ikke på samme måde er bundet op. Det er den imidlertid på en anden led, nemlig derved, at ministeren er eneaktionær. Her giver ministeransvarlighedsloven folketingsmulighed for det efter vor mening nødvendige indseende.

Der er altså, så vidt vi kan vurdere, en meget udstrakt grad af kontrol knyttet til D.O.N.G.s virksomhed, men på samme måde, som ministeren var inde på det, vil vi ikke afvise, at man selvfølgelig kan forestille sig en opblødning på en eller anden facon. Et repræsentantskab har været nævnt. Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at i det omfang, hvori man styrker kontrolforanstaltningerne med et repræsentantskab, vil man svække ministeransvaret. Der er en sammenhæng her, som jeg synes er vigtig at få nærmere vurderet, hvis det bliver i den retning, man skal gå. Ministeren har peget på andre muligheder, f.eks. rapporteringer hertil. Jeg sy-

nes, det er vigtigt, at vi får lejlighed til nærmere at drøfte, hvilke muligheder der måtte være for en opblødning på dette punkt.

Afgørende synes jeg det må være, at vi ikke ender i løsninger, der hæmmer D.O.N.G. i den virksomhed, D.O.N.G. skal drive. Den kommercielle handlefrihed og fleksibilitet må bevares, og en øget parlamentarisk kontrol må altså ikke få karakter af en indskrænkning på disse områder, forhåndsgodkendelse af enkelt dispositioner eller lignende. Det er vigtigt, at de nuværende metoder til at løse opgaven fortsætter, sådan at nyttevirkningen af D.O.N.G.s aktiviteter kan blive størst mulig.

Niels Anker Kofoed (V):

Dette beslutningsforslag betragter jeg som et forslag, der er kommet, fordi man føler en vis usikkerhed over for dette efterhånden gigantiske foretagende, der hedder D.O.N.G. Hvis det ikke allerede er gigantisk, er det nok på vej til at blive det. Så stiller man det spørgsmål: hvordan i alverden kan vi føre en egentlig parlamentarisk kontrol med dette selskab? Det er i princippet et aktieselskab, det har som andre statselskaber et bestemt formål, og det skal drives ud fra kommerciel hensyn. Men samtidig er det et privilegeret selskab. Det får nogle privilegier, som for øvrigt er bevilget af finansudvalget, og det får med mellemrum eneretsbevillinger.

Det næste interessante er, at efter de mange eneretsbevillinger, som reelt gør det til et monopol, er det underkastet monopolloven, men det interessante ved konstruktionen er, at energiministeren er eneaktionær i selskabet, og denne eneaktionær skal give bevillinger til sit eget selskab. Derefter skal eneaktionæren også føre tilsyn med dette selskab, som han selv er eneaktionær i.

Som energiministeren var inde på, har han det politiske ansvar, hvilket jeg er enig i, og også den politiske styring, det vil sige, at eneaktionæren kan bestemme, hvem der skal sidde i bestyrelsen. Er den form tilfredsstillende for os? Findes der en så høj moral hos os mennesker, at vi kan påtage os så stort et ansvar? Eje et selskab, føre tilsyn med et selskab, give selskabet monopol og have ansvar for selskabets drift! Kan et menneske, en person eller en personkreds tage et så stort ansvar i praksis? Det tvivler jeg lidt på. Når

[Niels Anker Kofoed]

det får så stort et omfang, får vi problemer med det.

Nu kan vi bare se: hvem udpeger ministeren til bestyrelsen? Der udpeger ministeren én, som har samme partifarve. Hvordan kan det politiske ansvar så placeres? Og hvor effektivt er det? Hvis der blev rejst en debat om f. eks. en udnævnelse i salen, så ville den politisk valgte minister selvfølgelig have et politisk flertal bag sig, der sagde, at denne udnævnelse var rigtig. Det er jo ikke nogen parlamentarisk kontrol, for det garanterer jo ikke, at de personer, som vælges, har den saglige dygtighed.

Det er derfor, man skal spekulere på, om den konstruktion, man i sin tid fandt ud af, og som giver så udstrakte privilegier, som man vel ikke har set siden enevældens dage, er til at holde politisk kontrol med. Og den økonomiske og den politiske kontrol kommer samtidig, og dér sætter jeg spørgsmålstegn: hvad har folketetinget af redskaber, som kan se, hvad der er galt med sådan et firma? Hvornår får vi de nødvendige efterretninger, og hvornår kan vi gribe ind? Hvilket apparat har dette folketing ud over at kunne få oplysningerne fra tilsynsmyndigheden?

Vi har rigsrevisionen, siger ministeren, men rigsrevisionen kommer måske på et sent tidspunkt og er en revisionsvirksomhed. Vores statsforetagender DSB og P&T viser også, at den parlamentariske kontrol hos folketetinget har været så som så med hensyn til at få styr på disse ting. Så det, vi skal diskutere, er, om konstruktionen med sådan et monopoliseret foretagende er rigtig. Det skulle måske have en anden konstruktion, hvor der var andre interesser indblandet i foretagendet, så magtbalancesituationen ville være til stede.

Jeg tror ikke, en minister er i stand til at udøve den parlamentariske kontrol på vores vegne, for det bliver selskabet for stort og for indviklet til, og det får for mange opgaver, så uanset ministerens energi og lyst til at udføre denne opgave tror jeg ikke, det kan lykkes, og derfor er det folketingets opgave at finde ud af, om vi kan lave andre konstruktioner, som er mere troværdige.

Jeg føler i hvert fald personlig stor mistænksomhed, for det er så fantastiske milliardbeløb, man nu administrerer. Tænk, hvis disse få menneskelige foretager nogle fejlgreb, det får uoverskuelige konsekvenser, og vi har

ikke en chance for at helbrede i tide. De er ude på en farlig færd, og vi har rejst denne debat, for at vi kan få en saglig diskussion i udvalget om disse ting.

Kalnæs (SF):

Det fremgår ikke klart, synes jeg, hvad forslagsstillerne har tænkt sig med dette forslag. Man siger, man vil underkaste selskabet D.O.N.G. samme parlamentariske kontrol, som andre statsforetagender normalt er underkastet, men jeg vil gerne høre, hvordan man har tænkt sig at gøre det. Hvad er det, man forestiller sig man skal lave for at have en sådan kontrol? Det må være forudsætningen for at kunne diskutere dette beslutningsforslag egentligt.

Vi mener fra SFs side, at det er meget vigtigt, at man har et statsligt selskab af en eller anden art eller et statsligt foretagende – hvad man nu skal kalde det – som kan løse de opgaver, der vitterlig er brug for at løse offentligt. Det er spørgsmålet om at indføre naturgassen i Danmark, det er spørgsmålet om at foretage de geotermiske borer, som der har været talt om, det er spørgsmålet om at drive olierørledningen i Nordsøen, og vi mener også, det er spørgsmålet om at deltage i eftersøgning og indvinding i Nordsøen.

Så er spørgsmålet, om dette er den rigtige facon. Der må vi sige, at for at et foretagende skal kunne løse de opgaver, som jeg har nævnt her, på en rimelig måde, skal det være et ret uafhængigt foretagende, om man så må sige, ét, der kan handle ret frit og kan udvise fleksibilitet i sin løsning af opgaverne. Det vil sige, at hvis man fra forslagsstillerens side ved at tale om at underkaste det parlamentarisk kontrol tænker på noget svarende til post- og telegrafvæsenet eller DSB, så mener vi, at det er en fuldstændig umulig måde at løse disse opgaver på. Vi mener, at aktieselskabsformen med staten som eneaktionær er en langt bedre måde at gøre det på.

Jeg vil give hr. Niels Anker Kofoed ret i, at der kan være nogle problemer i, at man får samlet en hel del beføjelser hos en enkelt minister, men jeg tror, det var på andre områder, man skulle skille ud. Da vi sidste år havde forslag om sikkerhed på boreplatforme, på havanlæg, til behandling, gik vi stærkt imod, at tilsynet med sikkerheden på havanlæg skulle ligge hos energiministeren,

[Kalmøes]

og vi brugte netop det eksempel, at man meget nemt kunne komme i den situation, at energiministeren skulle føre tilsyn med sikkerheden på disse havanlæg. Samtidig er han eneaktionær i det firma, som driver disse havanlæg, og samtidig har han som energiminister ansvaret for energiforsyningen i Danmark, og det er en uheldig kombination. Men vi mener, at det var tilsynet med sikkerheden, der burde have været flyttet i stedet for.

Vi mener ikke, det er nogen ideel form, vi har med selskabet her. Vi kunne forvente, at der var væsentlig større åbenhed og toges væsentlig større hensyn til offentlighedens reaktioner på de ting, som selskabet skal gennemføre, end det, vi har set i forbindelse med D.O.N.G. Derfor er vi nok noget kritiske over for den måde, D.O.N.G. har forvaltet sine opgaver på. På den anden side må vi sige, at det har været en ganske vanskelig opgave, D.O.N.G. har været sat på. I løbet af tre år, er det snart, har man skullet opbygge et meget stort og kompliceret naturgasnet. Jeg synes også, man må tage noget hensyn til det.

Jeg vil lytte med stor opmærksomhed til, hvad forslagsstillerne kommer med af forslag til, hvordan man kan sikre større åbenhed og større indflydelse fra andre sider end energiministerens på selskabet.

Sådan som forslaget foreligger, kan vi ikke støtte det.

Maisted (FP):

Vi er som bekendt af den opfattelse, at dette statselskab aldrig burde have været dannet, så der er bestemt ingen problemer for os med at tilslutte os den tanke, at vi skal have lidt mere snor i energiministeren i denne sag, og at vi skal have noget mere parlamentarisk indflydelse. Det skyldes først og fremmest, at vi selvfølgelig burde sørge for, at befolkningen – for det er jo befolkningen, det er hverken ministeren eller folketinget eller dets medlemmer, der optræder som eneaktionær; dybest set er det befolkningens ejendom, vi taler om – blev oplyst om, hvad der foregår. Men det skal være noget tys-tys, og så kan man få noget at vide her i huset, som hr. Søren Hansen siger. Måske. Vi kunne f. eks. ikke få at vide, hvilke overenskomster dette statselskab har med de ansat-

109 Ft

te. Hvor mange ansatte har der været, og hvorfor er de ikke tilsluttet en overenskomst med AC f. eks.? Det er bare et lille eksempel på, hvad vi ikke må få oplyst, selv om vi er medlemmer af folketinget.

Vi er altså klar til at gå med til hvad det skal være for at lægge bånd på energiministerens udfoldelser.

Hahn (CD):

Vi er meget enige i det af fru Annelise Gotfredsen og andre forslagsstillere fremsatte forslag og kunne for den sags skyld godt have været medforslagsstiller.

Det er klart, at der må skabes fuld parlamentarisk kontrol med D.O.N.G. Monopoltilsynet skal have samme orientering om D.O.N.G.s priser, som det skal have om andre. Det er helt uantageligt, at en minister mener at kunne disponere over statens midler uden nogen kontrol. Der må snarest ske sådanne ændringer, at det undgås, at staten kan komme til at indskyde milliardbeløb ud over, hvad der allerede er investeret.

Med hensyn til valg til D.O.N.G.s bestyrelse finder jeg det forkert at indvælge folk fra kommunerne. Efter min mening vil disse komme til at sidde som en slags gidsler. Når det nu alligevel skal være sådan ved valg af en socialdemokrat fra Fyn, vil jeg anbefale, at man vælger en person fra Naturgas Syd, som jo i højere grad må siges at have fingeren på pulsen. Her vil jeg nævne en person med en anden politisk observans, f. eks. venstreborgmesteren Jens Børsting-Andersen, Tønder.

I øvrigt vil jeg henvise til aktieselskabslovens § 59, hvori det siges, at vedtægterne kan bestemme, at der foruden bestyrelsen skal være et repræsentantskab. Dette repræsentantskab anbefaler jeg kommer til at bestå af et antal medlemmer af folketinget; jeg refererer til stk. 1, 2 og 3 i nævnte paragraf. Repræsentantskabet skal ifølge stk. 3 føre tilsyn med selskabet. Der kan her gives repræsentantskabet adgang til at blive hørt og få en væsentlig indflydelse på selskabets ledelse og målsætning.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg er ked af det, men ministeren har altså ikke forstået så farlig meget af det her, og det er i og for sig ikke særlig usædvanligt,

[Lone Dybkjær]

for det har ministeren hidtil ikke gjort på dette område.

Der er ikke tale om, at der foregår noget ulovligt. Det, vi har sagt, er, at denne kæmpevirksomhed, som D.O.N.G. A/S har udviklet sig til gennem de sidste 3 år, ikke har været underkastet den samme parlamentariske diskussion, som ellers langt mindre områder er. Det er ting, der er gået igennem finansudvalget, de er derfor klart lovlige, men normalt har vi jo det princip, at når der skal ske noget nyt, så foregår det gennem første, anden og tredje behandling i folketinget, eventuelt ved et beslutningsforslag gennem første og anden behandling. Alt sammen i offentlighed, ikke noget, der bare foregår internt i finansudvalget.

Det er hovedproblemet med D.O.N.G. A/S, og det betyder også, at alt, hvad D.O.N.G. foretager sig, kommer de til at foretage sig efterhånden, stykkevis og delt.

Det mest klare eksempel – og det er et af dem, der ikke står her – er dette: hvordan skete det, at D.O.N.G. overhovedet blev omdannet til D.O.N.G.? Ja, det skete ved et fortroligt aktstykke den 3. december 1973 umiddelbart inden valget den 4. december 1973. Da blev D.O.N.G. pludselig omdannet til også at være et olieselskab og fik 200 mill. kr. i garanti, sådan at man kunne købe olie. Det fremgår indirekte af de efterfølgende aktstykker. Der kan man læse, at fra at have været et naturgasselskab er det pludselig et olie- og naturgasselskab. Ikke ulovligt; men man kan dog ikke sige, det har været underkastet nogen voldsom offentlig diskussion, når det er foretaget på grundlag af et fortroligt aktstykke. Så får vi det samme stykkevis og delt, og pludselig kommer der en eneretsbevilling til geotermi, og så får vi geotermisk energi, og så får vi pludselig denne kæmpediskussion om den ene milliard kroner i revolverende statsgaranti, som vi skal tage bestemmelse om, fordi ministeren går ud og laver oliehandel.

Det er da rigtigt, at man ifølge D.O.N.G.s vedtægter godt kan lave oliehandel; men det har strengt taget aldrig været diskuteret her i folketinget, om det nu også var det, D.O.N.G. skulle befatte sig med.

Det, der er nyttigt, er nu at få diskuteret og klarlagt spørgsmålet om, hvad formålet med D.O.N.G. skal være, hvad udviklingen skal være. Så kan vi også tage diskussionen

om, hvorvidt vi skal gå ind i indvinding og efterforskning. Det står godt nok i vedtægterne, men disse vedtægter har som sagt aldrig samlet været ordentligt diskuteret. Det er det ene.

Det andet, som også hr. Niels Anker Kofoed har været inde på, er hele spørgsmålet om kontrollen med systemet. Det er ikke tilfredsstillende, at ministeren ved at holde en lille ekstraordinær generalforsamling med sig selv i en frokostpause kan udpege et nyt bestyrelsesmedlem. Det er dog ikke den helt store parlamentariske kontrol. Stadig væk er det ikke ulovligt, men spørgsmålet er bare, hvilken indflydelse vi andre kan have.

Nu har vi også hørt, der kunne være diskussion om, hvorvidt det nu er den rigtige udnævnelse. Igen har ministeren altså nogle et hundrede procents beføjelser, og kun, hvis man laver ministerstorm, har man mulighed for at ændre på det.

På samme måde fandt ministeren ud af – og det er ikke en kritik af den nuværende arbejdende bestyrelsesformand – at nu skulle man have en arbejdende bestyrelsesformand i D.O.N.G. Jeg gad vidst, om det har øget kontrollen med systemet. Bestyrelsen skulle ellers være den, der fungerede kontrollerende over for, hvad virksomheden i øvrigt foretog sig, og her bliver det en sammenblanding.

Stadig væk tror jeg ikke, der er noget galt med, hvad D.O.N.G. foretager sig; det er ikke det, jeg vil antyde. Men det er et spørgsmål, om det er tilfredsstillende for os andre, at ministeren på den måde fuldstændig alene kan udnævne bestyrelsesmedlemmer og hurtigt komme med sine beslutninger og kræve, at nu skal der tages stilling, for ellers går det hele på gulvet. Det er ikke godt for os andre med det beslutningsgrundlag.

Til spørgsmålet om, hvordan man kan udøve kontrollen, vil jeg sige, at vi – forslagsstillerne – har ikke lagt os fast på nogen model. Jeg mener, der er forskellige former, der skal frem, men jeg vil med det samme sige, at vi ønsker ikke DSB. Vi ønsker en anden form end den eksisterende, en eller anden anden aktieselskabsform, for vi tror, det er nyttigt nok, at man kører med et aktieselskab. Det kan være med et repræsentantskab, hvor man har de politiske partier repræsenteret. Man kan også have andre i repræsentantskabet, eller det kan være, man overvejer, om det skal være andre end staten, der er

[Lone Dybkjær]

aktionærer i foretagendet, eller det kan være på den måde, at man overvejer, om man skal finde andre end energiministeren, der ene kan sidde og udpege bestyrelsesmedlemmer. Det kunne være efter samråd med Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Industrirådet eller andre. Altså systemer, som tillader former, som ikke bare gør, at det er energiministeren, der enerådigt kan skalte og valte med dette kæmpeaktieselskab. Jeg synes også, diskussionen og erfaringerne fra Norge viser, at det er nyttigt at få det klarlagt med det samme.

Waldorff (VS):

Hr. Niels Anker Kofoed stillede et uhyre interessant spørgsmål. Kan en person eller en personkreds forvalte et sådant selskab, hvor man er eneaktionær, og hvor man selv skal føre tilsyn osv.? Kan man have tillid til sådan noget? Hr. Niels Anker Kofoed mente, at det kunne man ikke, og han var yderst mistænksom.

Vi har jo en parallel til det, nemlig spørgsmålet: kan man have tillid til et folketing, som ikke bare selv bevilger over den årlige finanslov, hvad de vil bruge, men som sandelig også selv fører tilsyn med, hvordan pengene bliver brugt, selv afgør, om rigsrevisionens rapporter er noget, der overhovedet skal behandles eller tages til efterretning? Her tror jeg nok, befolkningen har det ligesom hr. Niels Anker Kofoed. Det har man selvfølgelig ikke tillid til.

Ved den meget omhyggelige og for mig at se ret ligegyldige gennemgang af, hvad der er lovgrundlaget og bevillingsgrundlaget for D.O.N.G., som der er i bemærkningerne til forslaget, mener jeg, det bliver klart, at formålet med at komme med sådan et lovforslag lige præcis ikke er det, som det faktisk bliver markedsført under, nemlig at man ikke kan acceptere en statslig selskabsform, som strider imod dansk forvaltningstradition, og hvad man nu siger, når man er konservativ og skriver lovforslag.

Jeg mener heller ikke, at det faktisk har noget reelt at gøre med spørgsmålet om at have parlamentarisk kontrol. Så kan man snakke om nok så mange socialdemokratiske bestyrelsesmedlemmer. Sådan noget ved man at socialdemokratiet altid gør. Det er ikke det samme som at unddrage sig parlamenta-

risk kontrol. Jeg mener, at historien med D.O.N.G. i hvert fald i de sidste 4-5 år har været, at det nok er det foretagende, som er mest under lup og bliver mest kulegravet, og hvor de borgerlige er mest oppe på dupperne for at se, om man kan finde en eller anden sag - lige bortset fra postvæsenet. Jeg mener faktisk, at der ikke er nogen statslig aktivitet, der i den grad er under mistanke for at ville lave et eller andet, som det private erhvervsliv ikke kan lide.

Jeg mener, at forslaget om at lave en særlig lov, som regulerer D.O.N.G.s virksomhed, er tåbeligt, og det mener jeg, fordi det i praksis vil betyde en enorm bremse på en nogenlunde effektiv og hurtig udvikling på energiområdet. Skal der være nogen som helst logik i, at man har en lov for D.O.N.G., så skal man også have en for alle de andre aktiviteter. Så skal vi have en lov for DOFAS, så skal vi have en lov for Dansk Vindteknik A/S, så skal vi have en lov for forskellige andre, både eksisterende og kommende selskaber, som staten deltager i. Det afslører i virkeligheden noget om, hvad hensigterne er med det. Hvis det faktisk er meningen, at man skal stille i folketinget med et lovforslag, hver gang man skal tage fat på en ny væsentlig aktivitet, så har man muligheden for at bremse en styrkelse og en udvidelse af det statslige olieselskabs aktiviteter. Det mener jeg er det reelle formål med dette forslag.

Jeg skal ikke kunne sige, om de radikale er klar over, at de altså her er blevet spændt for fru Annelise Gotfredsens vogn, som kører med det formål at få stækket den statslige olieaktivitet, og som klart har det formål: svæk D.O.N.G., styrk de private olieselskabers stilling på oliemarkedet! Det er klart det, det handler om, hvis man skal se på, hvad de reelle konsekvenser af dette lovforslag kan være. Jeg ved ikke, om de radikale selv har den oplevelse, at det er det, de er i gang med, men jeg tror i hvert tilfælde, at mange radikale vælgere og medlemmer vil blive forbavsede, hvis de en dag bliver klare over, at det er en sådan udvikling, de har været med til at sætte i gang.

Man kan camouflere sine hensigter på mange måder. Man kan gøre det mere eller mindre elegant. I fremsættelsestalen synes jeg ikke det er gjort særlig elegant. Der siger man, at efter aktieselskabslovens § 9 forudsættes det, at bestyrelsens medlemmer betrag-

[Waldorff]

ter det som et personligt hverv – for sådan er det med private selskaber. Derfor, siger man videre, kan man heller ikke regne med, at man har den parlamentariske kontrol, for det er jo et personligt hverv, når man er udpeget til bestyrelsen. Umiddelbart bagefter siger man imidlertid – og det er man lige så vred over – at energiministeren hele tiden går og bestemmer, hvad man skal gøre i D.O.N.G. Man tager ligesom ikke rigtig højde for, at så bortfalder det første argument.

Jeg mener selvfølgelig, det forholder sig ligesom i private selskaber. Jeg ved ikke, om jeg må finde en passende parallel til Gerhard Jensens afgang fra D.O.N.G. i sin tid. Det sker faktisk, at bestyrelsesmedlemmer optræder som talerør for selskabet og mindre for aktionærerne. Det var det, vi så – og det er her, den passende parallel er – at Jørgen Pedersen som bestyrelsesformand for Gredana gjorde. Men han gjorde det kun et kort øjeblik, så blev han nemlig fyret, og så havde aktionærerne selvfølgelig genoprettet kontrollen. Det er selvfølgelig sådan, det foregår.

Vi mener ikke, der mangler noget i, at man kan tage sig den politiske kontrol med D.O.N.G., som man ønsker i folketinget.

Annelise Gottfredsen (KF):

Jeg vil gerne takke for de positive tilkendegivelser i forbindelse med dette beslutningsforslag, og jeg vil også takke andre, som ikke umiddelbart har kunnet slutte op om det, men som dog har set, at der var problemer, og som har ønsket i højere grad at imødekomme de ønsker, som forslagsstillerne har.

Man kan naturligvis godt spørge sig selv, hvorfor D.O.N.G. er blevet oprettet som et aktieselskab, om de virksomheder, der udøves af D.O.N.G., overhovedet er egnede til udøvelse gennem et aktieselskab eller i hvert fald et statsaktieselskab.

Givet er det i hvert fald, at selskabet figurerer som et af landets største aktieselskaber, og der vil løbe milliarder af statens kroner igennem dette selskab, hvis det da går med olieindvindingen sådan, som vi håber.

D.O.N.G. er jo i dag et moderselskab, som er hastigt ekspanderende. Det ene datterselskab skyder op efter det andet. Det er faktisk sådan – som der også er blevet redegjort for af andre ordførere – at D.O.N.G.s virksom-

hed aldrig har været afstukket ved en egentlig lovgivning. De eneretsbevillinger, som er meddelt til varetagelse af de nævnte opgaver, er egentlig meddelt i henhold til love, som synes at forudsætte, at bevillinger meddeles eksisterende specialfirmaer, således at den danske stats opgave forudsættes at være af tilsynsmæssig, kontrollerende art.

Det er netop her, uklarheden kommer frem, for ud over forretningsmæssige dispositioner varetager D.O.N.G. også andre ad hoc-opgaver på olie- og gasområdet. Men den kontrol, som er der – det må jeg fremhæve, som også andre ordførere har gjort, selv om ministeren ikke synes, at det er rigtigt – den kontrol, som er der over for finansielle og andre opgaver, når der er tale om egentlige statsvirksomheder, den gælder ikke for D.O.N.G.

Det siges også i et notat om de egentlige statsvirksomheders bevillingsretlige stilling, som er udarbejdet af rigsrevisionen og statsrevisorernes sekretariat. Her siges det:

»Statslig virksomhed af lignende karakter som den, statsvirksomhederne udøver, varetages endvidere af en lang række selskaber, institutioner m.v., der ikke er af egentlig statslig karakter. Det drejer sig f. eks. om offentlige og koncessionerede virksomheder, om telefonselskaberne, statsanstalten, Datacentralen, Danmarks Radio samt aktieselskaber, hvori staten ejer aktiekapitalen, f. eks. Aktieselskabet Øresund og D.O.N.G. A/S.

Det er karakteristisk for disse selskaber og institutioner, at de i princippet er finansielt selvforsynende, og at ledelsen indtager en meget selvstændig stilling også på det økonomiske område.

De står – i modsætning til § 2-virksomhederne – normalt helt uden for statens budget- og bevillingssystem, og deres dispositioner på det økonomiske område er heller ikke bundet af de statslige regler, f. eks. om indkøb eller løn- og personalenormeringer, lønftaler osv. Ved at henskyde aktiviteter, der hidtil har været henlagt til en statsinstitution eller statsvirksomhed, til f. eks. et statsaktieselskab reduceres de bevilgende myndigheders styring og kontrol med aktiviteten derfor betydeligt.«

Det er tanker, som ikke har været os fremmede, og som altså heller ikke er statsrevisionen fremmede.

[Annelise Gotfredsen]

De bevilgende myndigheders styring og kontrol, det må vi konstatere, reduceres betydeligt. En særlig tilsløring af forholdene kommer også til udtryk i den stilling, som energiministeren indtager som ejer af selskabet og som bevillingsgiver og tilsynsførende osv., som hr. Niels Anker Kofoed så udmærket har gjort rede for. Aktieselskabet betragtes jo også som en privat virksomhed, og ministeren optræder faktisk i en Celestin/Floridor-rolle. Det, der er lykkeligt og problemfrit i operetterne, er måske lidt mere vanskeligt i det virkelige liv.

Jeg har ikke bebrejdet ministre, embedsmænd, bestyrelse eller ansatte i D.O.N.G. noget. Alt dette er fuldt lovligt, som fru Lone Dybkjær meget rigtigt bemærker, og jeg synes, det er godt, at vi kan diskutere disse spørgsmål i dag, uden at der er en egentlig sag, som har ophidset gemytterne.

Jeg skal ikke i dag lægge mig fast på nogen egentlig løsning – jeg ved, det er vanskelige sager – det er der ikke lagt op til i beslutningsforslaget, og det lægger de andre forslagsstillere heller ikke op til. Ministeren har flere gange peget på, at et repræsentantskab kunne være ønskeligt. Jeg er ikke sikker på, at det er nogen helt god idé; det er jo ikke meningen, at vi skal skabe en slags nyt radiatoråd. Men vi må efterlyse en styrelseslov, som nøje fastlægger rammerne for D.O.N.G.s virksomhed, og som sikrer en bevillingsmæssig og parlamentarisk kontrol med dette selskab, der faktisk kan handle uden hensyn til erhvervsmæssig risiko – det viser jo hele handlingsforløbet omkring geotermisk energi – og som i fuld overensstemmelse med love og vedtægter uden synderlig kontrol kan anvende de bevilgede midler og indtægter af disse.

Jeg kan da ikke undlade at nævne, at 136 mill. kr., der figurerer i D.O.N.G.s regnskab, er renter af statsobligationer, altså i virkeligheden statsmidler, som D.O.N.G. oppebærer uden nogen form for bevilling. Det er fuldt legalt, men det er ikke fuldt tilfredsstillende.

Det førnævnte notat har med henblik på statsvirksomhedernes bevillingsretlige stilling hæftet sig ved visse punkter i budgetvejledningen, hvor en vis præcisering kunne være ønskelig. Et statsaktieselskab kan ikke ganske paralleliseres hermed, men som notatet udtrykker det ønskelige i en afklaring af statsvirksomhedens forhold, finder jeg, at en

afklaring af D.O.N.G.s forhold vil være hensigtsmæssig.

Jeg er klar over, at vi i udvalget vil komme til at drøfte indviklede forvaltningsretlige og selskabsretlige forhold. Vi vil som nævnt ikke låse os fast på nogen løsning, men jeg er da glad for ministerens positive tilkendegivelse om at ville hjælpe til i hvert fald, og jeg håber, at ministeren nu vil komme med et udspil, som kan danne grundlag for den videre debat.

Energiministeren (Poul Nielson):

Hvad angår det sidste, kan jeg ikke tilbageholde den bemærkning, at det ikke er mig, der føler, at jeg skylder nogen noget. Når der er behov for en yderligere afklaring, så må det efter min mening helt givet være op til dem, der er forslagsstillere, at præcisere, hvad det er, de gerne vil have nogen til at tage stilling til. Det har jo tydeligt været nødvendigt for forslagsstillerne at understrege, at det, man foreslår, er, at vi skal overveje dette nærmere, men hvad det egentlig er, der skulle kunne tages stilling til, hvor det er, der skulle ligge nogle uklarheder osv., det er jo ikke fremgået hverken af forslaget eller af det, der er blevet sagt her i dag, så jeg føler ikke, at jeg skylder nogen noget i denne sag.

Jeg vil gerne stille en række spørgsmål til forslagsstillerne med henblik på en mulig afklaring, og jeg har selv sagt, at jeg er parat til at fremlægge nogle tanker til drøftelse, som kan muliggøre en større parlamentarisk indsigt i det her. Jeg har bl. a. genoplivet mit forslag fra eftersommeren 1980 om et repræsentantskab, som er en af de muligheder, man kan anvende, og jeg forstår, at der er større lydhørhed i dag over for det forslag, end der var dengang, hvor det nærmest hånligt blev afvist, fordi man dermed ville udhule ministeransvaret. Jeg forstår, at man gerne vil have lidt del i det ansvar nu.

Jeg synes, det kan være rimeligt, som jeg sagde i første runde – netop fordi det er en væsentlig aktivitet, der foregår – at man finder frem til metoder, som kan give en løbende indsigt i virksomheden ud over det, den nuværende tradition har indebåret.

Til hr. Niels Anker Kofoeds spørgsmål, om moralen er høj nok, må jeg svare ja. Jeg kan ikke se, at der skulle være mindre moralsk soliditet og stabilitet i en minister, der

[Energiministeren]

skal stå til ansvar over for folketinget, end der er i alle mulige andre aktionærers gøre og laden her i samfundet. Jeg mener nok, der ligger den dobbeltkontrol i forhold til virksomhedens almindelige drift, at aktionæren direkte er ansvarlig over for folketinget som sådant med den deraf følgende kritiske, løbende debat.

Hr. Hahn siger, at monopoltilsynet skal have samme indseende her som over for alle andre firmaer. Det spørgsmål er afklaret for cirka et år siden uden nogen som helst diskussion. Det er klart, at D.O.N.G. som et almindeligt aktieselskab med en væsentlig indflydelse på de dele af markedet, man opererer på, er omfattet af monopoltilsynet. Der er nul forskelsbehandling dér.

Når vi ser på naturgasområdet, er det jo direkte underlagt gas- og varmeprisudvalget, som har monopoltilsynet som sekretariat, så der er ikke nogen som helst særlig favorisering af virksomheden uanset ejerforhold dér.

Fru Lone Dybkjær siger, at der er taget stilling til selskabets udvikling gennem finansudvalget i stedet for gennem lovgivning. Her synes jeg nok, det kan være rigtigt at repetere, at naturgasaktiviteterne jo bygger på en lovgivning, hvori man tildeler dette firma en bestemt rolle og nogle bestemte opgaver. Olierørsaktiviteten er baseret på en lovgivning, der tildeler dette firma som aktieselskab med et datterselskab i den anledning en specificeret opgave, og når vi ser på oliehandelen, så ved fru Lone Dybkjær jo bedre end nogen anden i denne sal, at det er noget, som der er lovgivet om – også i detaljer og også med navns nævnelser for selskabet. Det, der bliver tilbage, er geotermisk energi. Det er der ikke lovgivet om. Det er nævnt ret specifikt i selskabets vedtægters formålsparagraf, og dér er der altså den kontrol, der specielt ligger i, at der skal bevilling til for at gøre sådan noget. Det betyder, at der også er et særligt tilsyn.

Når man spørger som fru Lone Dybkjær, hvad formålet skal være for D.O.N.G., ja, så er svaret, at det skal være det, der fremgår af selskabets formålsparagraf, som har været uændret gennem alle disse år, og som jeg for mit vedkommende heller ikke lægger op til ændring i. Der er derfor ikke den store uklarhed.

Så er der det mere substantielle spørgsmål, fru Lone Dybkjær vender tilbage til, nemlig

spørgsmålet om, at det vokser stykkevis og delt, og at der mangler en samlet stillingtagen til, hvad D.O.N.G. skal lave. Det er korrekt, og det er, fordi vi har ønsket, at disse opgaver skal løses med den metodefrihed, der ligger i, at det skal fungere som et selskab med normal markedsøkonomisk effektivitet og normale forretningsmæssige, smidige fremgangsmåder. Man har netop besluttet alle disse gange, at det skal være efter den metode, tingene tages op. Det betyder også, at der er svaret på, hvordan det fundamentalt set skal køre.

Jeg tror – for at gå videre med det spørgsmål – man må sige, at det ikke er muligt én gang for alle at gøre op alt, hvad sådan et selskab skal gøre og ikke gøre. Jeg tror simpelt hen ikke, det er sagligt muligt at lave en færdig liste over, hvad selskabet skal og ikke skal, og hvor meget det skal. Netop når man har valgt en forretningsmæssig fremgangsmåde, er det umuligt at gøre det fuldstændigt op. Det har jeg heller ikke fantasi til at forestille mig at fru Lone Dybkjær ville mene man skulle kunne. Det er selvfølgelig grunden til, at man ikke én gang for alle har lavet en højglanspoleret organisationsmodel og sagt: sådan skal koncernen være. Det ville ikke stemme overens med den smidighed, der ligger i, at vi gang på gang har valgt i folketinget – og eksplicit besluttet – at lade de og de opgaver løse under anvendelsen af en selskabsform. Det er jo ikke noget, der er foregået i gedulghed, disse valg, det er tværtimod noget, der har haft en særdeles bred tilslutning, når vi ser på afstemningstallene, hver gang disse beslutninger er truffet i folketinget.

Jeg er godt klar over, at fru Lone Dybkjær og andre mener, at der er en vis perceptions-mæssig træghed hos undertegnede på nogle af disse områder. Det vil jeg ikke afvise, men det kan også være udtryk for en vis overvejelse. Jeg opfatter det sådan, at der lå en nøgle til forståelse af fru Lone Dybkjærs vurdering af problemet i spørgsmålet, om det er en for »os andre« tilfredsstillende måde, det er organiseret på. Det er præcis for at imødekomme det problem, jeg har genoplivet forslaget om et repræsentantskab eller andre former, under hvilke man kan have en dyberegående indsigt.

Fru Lone Dybkjær er selv inde på en række forslag og understreger, at man fra de ra-

[Energiministeren]

dikales side ikke ønsker DSB som prototype eller forlæg til, hvordan det her skulle gøres. Dermed kan jeg altså se en væsentlig forskel imellem opfattelsen hos det radikale venstre og den opfattelse, fru Annelise Gotfredsen har givet udtryk for, som vel nærmest gik i retning af, at man helst så D.O.N.G. omdannet til et DSB eller et P&T. Sådan måtte jeg forstå fru Annelise Gotfredsens udtalelser.

Det, som det radikale venstre taler om, er en eller anden aktieselskabsform, eventuelt et repræsentantskab med politikere eller andre, og så nævner fru Lone Dybkjær, at andre end staten kunne være med som aktionær. Det sidste, skal jeg understrege, vil formentlig formindske de krav med hensyn til kontrol, man kan gøre gældende over for ministeren. Det vil jeg blot have sagt her.

Til fru Annelise Gotfredsen har jeg sådan set ikke bemærkninger ud over det, der er sagt i begyndelsen af dette indlæg. Jeg har ikke på nuværende tidspunkt andre udspil end det, jeg her har tilkendegivet. Det betyder, at jeg selvfølgelig ser frem til nogle drøftelser i udvalget med henblik på at finde ud af, på hvilke områder en forståelse eventuelt kan etableres.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, bl. a. fordi jeg tror, at andre – og måske også jeg selv efterhånden – har det, som jeg tror energiministeren kaldte perceptionsmæssig træghed. Tidspunktet og debatten hele dagen taget i betragtning er det måske ikke så mærkeligt.

Jeg har nogle enkelte bemærkninger. Med hensyn til lovgivningen er jeg da udmærket godt klar over – det står faktisk også i beslutningsforslagets bemærkninger – at der i en lang række situationer er lovgivet, og at D.O.N.G. er nævnt i lovgivningen. Det, som jeg prøver at fremhæve, og som ministeren egentlig kom ind på lidt senere, er, at det er stykkevis og delt, at det er sket. Der er kommet sådan nogle beslutninger mere eller mindre hulter til bulter. Jeg prøvede oven i købet at sige, at en af de mest vidtrækkende beslutninger, i hvert fald når det gjaldt den revolverende statsgaranti, er truffet i henhold til en beslutning, der i øvrigt er truffet på grundlag af et fortroligt aktstykke. Det må

man dog sige er ganske ejendommeligt, når man i øvrigt tænker på, hvad vi lovgiver om.

Jeg vil godt sige, at det er slet ikke metodevalget, jeg tænker på. Jeg er i øvrigt ikke helt klar over i detaljer, hvad man tænker på, når man taler om de tekniske metoder og udførelsmæssige metoder. Men det er ikke dér, jeg vil hen. Jeg er også fuldstændig klar over, at det ikke er muligt nøjagtigt at opgøre, hvad selskabet skal lave. Men det er jo med så mange lovgivninger ikke muligt at lave den fuldstændige lovgivning én gang for alle. Derfor anvender vi den almindelige procedure, der går ud på, at man så fremsætter forslag om ændringer. Man udvider selskabet på nogle områder, hvis man finder, at det er rigtigt, og så får man den offentlige debat. Det, der er utilfredsstillende her, er, at man ikke får den offentlige debat. Dermed får man faktisk ikke muligheder for at få andre kommentarer ind til dette system, fordi det foregår hurtigt, fordi det foregår ved en engangsbeslutning i finansudvalget. Vi har vores første, anden og tredje behandling for at sikre demokratiet og andre menneskers mulighed for at komme med deres meninger om de forslag, vi nu har fremme.

Jeg håber, ministeren vil strække sig så langt til trods for denne perceptionsmæssige træghed, at vi nu kan prøve at få nogle forskellige modeller frem for, hvordan statsselskaber fungerer – vi har jo kryolitselskabet, og vi har andre statsselskaber – sådan at man kan finde ud af, hvad der vil være den hensigtsmæssige form her, sådan at også andre end ministrene fornemmer, at de ved, hvad der foregår. Så synes jeg dog, vi er kommet et stykke ad vejen.

Det var også derfor, jeg syntes, det radikale venstre skulle være med som medforslagsstiller, sådan at vi fik konkretiseret denne debat og fik en ordentlig udvalgsbehandling af spørgsmålet i stedet for at blive ved med at stå og råbe til hinanden.

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg vil gerne tilslutte mig fru Lone Dybkjærs bemærkninger, også om den manglende samlede stillingtagen til de forskellige projekter, som man efterhånden er beskæftiget med i D.O.N.G.

Jeg vil gerne sige en enkelt ting om den parlamentariske kontrol, som ministeren jo

[Annelise Gotfredsen]

hele tiden har hævdet har været som for andre statsvirksomheder. Sagen er jo, at selv om der er rigsrevision på til at medvirke til at revidere D.O.N.G.s regnskaber, så er der en kollision mellem aktieselskabslovens fortløbsbestemmelser og rigsrevisionen. I givet fald må rigsrevisionen vige for aktieselskabslovens særbestemmelser. På det punkt er der altså en afvigelse, som nok ikke er helt heldig.

Jeg er da glad for, at ministeren vil deltage i debatten, selv om han ikke mener, at han er tilskyndet til det. Der er i hvert fald en stor del af folketinget, der ønsker, at vi får den debat, og jeg er da taknemlig for, at ministeren hører så meget efter, at vi kan få den i udvalget.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg synes, jeg efter de sidste to indlæg for klarhedens skyld gør rigtigt i at understrege, at det altså ikke er mig, der er forslagsstiller. Derfor er efterlysningen af forskellige modeller osv. noget, man rettelig bør dreje i retning af forslagsstillerne, som jeg mener skylder debatten i udvalget. I det omfang man gerne vil have ministeren inddraget i den diskussion, har jeg sagt, at jeg står 100 pct. til rådighed, naturligvis, men forslagsstillerne må skyldes debatten og udvalget, at det er derfra, tingene klargøres. Det er derfra, havde jeg nær sagt, besvarelsene på de spørgsmål, der måtte blive rejst, i princippet burde komme. Når man tager ansvaret for at stille forslaget, så bør man også selv levere svarene.

Det er rigtigt, som fru Annelise Gotfredsen siger, at der er en manglende samlet stillingtagen. Men tag f. eks. spørgsmålet om efterforskning; dér har folketinget lagt en procedure fast – som også det konservative folkeparti har stemt for – som betyder, at folketinget netop stykkevis ved hver runde, hvor nye koncessioner kan tildeles, tager stilling til, hvilke firmaer der skal ind i disse aktiviteter og på hvilke vilkår. Derfor vil det statslige olieselskabs rolle dér blive afgjort på lige fod med andre ansøgeres.

Når man taler om, at aktieselskabsformen er for fri osv., skal jeg erindre fru Annelise Gotfredsen om, at det er mindre end et år siden, at også det konservative folkeparti stemte for olierøret, hvor der i loven direkte

er anført, at det skal organiseres, anlægges og drives af D.O.N.G. eller et datterselskab under D.O.N.G. Det vil sige, at selve aktieselskabsformen som metode til at løse disse opgaver er direkte tiltrådt også af det konservative folkeparti. På den baggrund har jeg lidt vanskeligt ved at se, hvilken fundamental ændring i måden at gribe det an på der vil kunne være hensigtsmæssig.

Men som sagt, nogle ideer om former for bedre orientering og mulig inddragelse af et repræsentantskab, som jeg tidligere har været fremme med tilbud om, vil jeg gerne lægge frem.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg synes lige, jeg vil bringe dette ned på jorden, for ministeren ved jo udmærket godt, at det er meget indviklede og meget tidkrævende undersøgelser og problemer, som skal behandles her. I Norge, hvor man har haft problemerne omkring Statoil, er man i øjeblikket ved at lade spørgsmålene om dens funktion, og hvorledes det skal videreføres, behandle i en kommission. Der er skrevet mange artikler og bøger om disse forhold. Det er ikke et så enkelt spørgsmål, at det kan afvises på den måde, at folketingets partier – som jo ikke har ministerens embedsapparat – kan sætte sig ned og komme med et fuldt færdigt forslag om disse forhold. Vi håber, at ministeren vil skrive sig dette bag øret. Der er tilsyneladende en stor del af folketinget, som netop ønsker, at ministeren skal medvirke på den måde, som vi har nævnt i vort beslutningsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.